
Probiotica, feiten en ficties

Gertjan Schaafsma
Lectoraat Sport, Voeding en Leefstijl

Vragen

---

1. **Wat zijn probiotica?**
2. **Welke werkingen?**
3. **Welke mechanismen?**

Probiotica: definities (I)

- “**Live** microbial feed supplement, which beneficially affects the host animal by improving its intestinal microbial balance” (Fuller, 1989)

- “A mono- or mixed culture of **live** microorganisms which benefits man and animals by improving the properties of the indigenous microflora” (Havenaar and Huis in ‘t Veld, 1992)

Probiotica: definities (II)

- ❑ “**Live** micro-organism, which administered in adequate amounts, confers a health benefit on the host” (FAO/WHO, 2001)
- ❑ “**Living** micro-organisms, which upon ingestion in certain numbers, exert health benefits beyond inherent basic nutrition” (Guarner and Schaafsma, 1998).
- ❑ Microbial cell preparations or components of microbial cells that have a beneficial effect on the health and well-being of the host (Salminen et al., 1999).

Prebiotica: definitie

- **“A non digestible food component that acts positively on health by selective stimulation of growth and/or activity of a limited number of bacteria in the intestine” (Roberfroid, 1998)**

Voorbeelden van probiotica

L. acidophilus NCFM
L. acidophilus ROO11
L. johnsonii Lj1
L. rhamnosus GG
L. casei Shirota
B. breve strain Yakult
Saccharomices boulardii
L. plantarum 299V
L. casei Immunitas
B. longum SBT-2928
L. reuteri SD2112
Enterococcus faecium SF68
L. salivarius UCC118
L. delbruckii ssp. *Bulgaricus*
Str. salivarius ssp *thermophilus*

Mixture of probiotics: VSL#3

L. plantarum

L. casei

L. acidophilus

L. delbrueckii ssp bulgaricus

B. infantis

B. breve

B. longum

Str. salivarius ssp thermophilus

Werking van probiotica onderzocht bij:

- **Lactose-intolerantie**
- **Diarree**
  - ✓ Acut (o.a. Rota virus)
  - ✓ Antibioticum geassocieerd (AAD)
  - ✓ Reizigers (TD)
- **Eradicatie van Helicobacter pylori**
- **Constipatie**
- **Atopische dermatitis**
- **Inflammatoire darmziekten (IBD)**
  - ✓ Pouchitis
  - ✓ Ulceratieve colitis
  - ✓ Ziekte van Crohn
- **Prikkelbare darmsyndroom (IBS)**
- **Bacteriële vaginose**
- **Terugkeer van blaaskanker**

Enorme heterogeniteit in studies

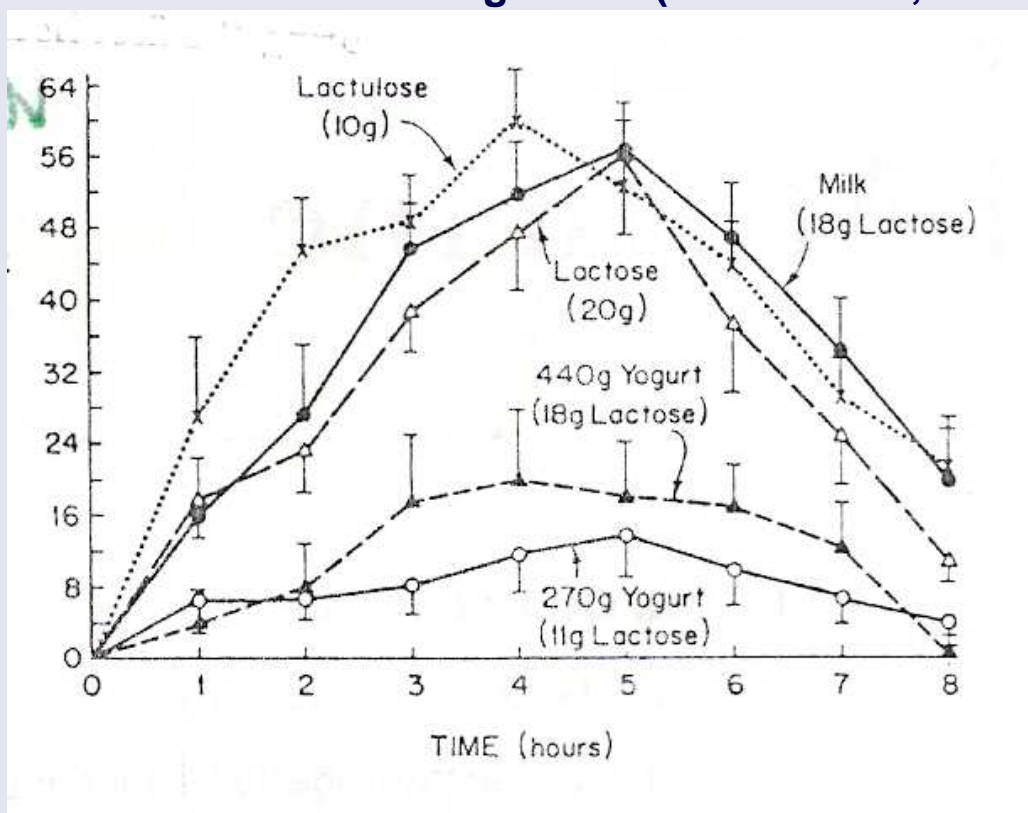

- Dosis
- Wijze van toediening
- Duur van toediening
- Soort probioticum (soort, stam, mengsel)
- Doelgroep

Lactoseintolerantie

Waterstof in uitademingslucht (Kolars et al., 1984)

Behandeling van acute diarree

Meta-analyse Sazawal et al (2006)

- Vermindering met gemiddeld **34%** (8-53)
  - Bij kinderen: **57%** (35-78)
  - Bij volwassenen: **26%** (7-49)
- **S. boulardii, L. acidophilus, LGG, L. bulgaricus, alleen of in combinatie**

Preventie van Acute diarree

Hatakka et al (2001):

- RCT met probioticum LGG in melk in kinderopvang
- Minder luchtweginfecties (frequentie en ernst)
- Geen significant effect op diarree

Weizman et al (2005):

- RCT met probiotica in zuigelingenvoeding in kinderopvang
- B. lactis; L. reuteri of controle, 12 w
- Minder diarree bij probiotica (frequentie en duur)
- Geen significant effect op luchtweginfecties

Antibioticum-geassocieerde diarree

Meta-analyses:

- Sazawal et al. (2006)
- Cremonini et al. (2002)
- McFarland (2006)

Gunstig effect (52% vermindering; RR: 0.43)

Preventie van reizigers diarree

Meta-analyses:

- McFarland and Lynn (2005)
- Sazawal et al. (2006)

Beperkt gunstig effect:

Risicoreductie van gemiddeld 8%: (-6 - 21%; Sazawal et al)

Relatief Risico 0.85 (0.79 – 0.91; McFarland and Lynn)

Effecten op diarree (met name de duur)

Goedgekeurd gezondheidseffect

Campina Vifit (L. rhamnosis GG):

“Ondersteunt de barrierefunctie van de darm.”

Eradicatie van Helicobacter pylori

Meta-analyses:

- Tong et al. (2007)
- Sachdeva en Nagpal (2009)

**Verbetering van eradicatie met 5-15%;
Gunstig effect op bijwerkingen (diarree)**

Verlichting van constipatie

Goedgekeurde gezondheidseffecten:

Yakult: *L. casei* Shirota

“Kan de stoelgang verbeteren bij personen die gevoelig zijn voor verstopping.”

Danone Activia: *B. animalis* DN-173010

“stimuleert de darmpassage bij personen met een langzame passage.”

Pediatrische atopische dermatitis

Meta-analyses

- Lee et al. (2008)
  - Michail et al (2008)
-
- **Pre- en postnatale toediening verlaagt het risico (RR: 0.61)**
  - **Behandelingseffect is aantoonbaar, maar bescheiden**

PANDA onderzoek WKZ, Utrecht

- **Primaire preventie bij hoog-risico babies**
- **Ecologic Panda (Winclove):**
  - B. bifidum
  - B. infantis
  - Lactococcus lactis
- **Zwangeren (6 w), babies (1 j)**
- **Allergie en astma**
- **Minder eczeem (3mnd, 1 j en 2 j)**

Inflammatoire darmziekten: pouchitis

Meta- analyse:

- Elahi et al (2008), 5 RCT's
- **Duidelijk behandelings effect; OR: 0.04 (0.01-0.14); handhaving van remissie**
- **Vooraf gunstige effecten gerapporteerd met VSL#3**

Inflammatoire darmziekten: UC

**Systematisch literatuuroverzicht
(Zigra et al. ,2007; 9 RCT's)**

“Onderzoek suggereert dat probiotica even goed werkzaam zijn als geneesmiddelen met een anti-ontstekingswerking.”

Inflammatoire darmziekten: Crohn

**Te weinig studies om effecten te kunnen
beoordelen**

Prikkelbare Darm Syndroom

- 15-20% van de bevolking
- Buikpijn
- Winderigheid
- Diarree/verstopping
- Slijmvliesirritatie
- Verstoorde hersen-darm communicatie

Prikkelbare Darm Syndroom

Meta-analyses:

- McFarland and Lynne (2008), 23 RCT's
- Nikfar et al. (2008), 8 RCT's

Vermindering van symptomen (RR: resp.
0.77 en 0.82).

Bacteriële Vaginose

Resultaten

Inname tijdens zwangenschap

**Veelbelovend, onvold. bevestigd
(Review, Falagas et al., 2006)**

Vaginal application

**Veelbelovend, niet bevestigd
(Pilotstudie, Dragon et al., 2007)**

Terugkeer van blaaskanker

**Gunstige resultaten in Japan met *L. casei*
Shirota (Aso et al., 1995) niet algemeen
geaccepteerd (O'Donnel, 2008)**

Mogelijke werkingsmechanismen

- **Overleving van lactase activiteit**
- **Competitieve verdringing**
- **Antimicrobiële metabolieten**
- **Stimulering van peristaltiek**
- **Stimulering slijmbekercellen**
- **Effecten op het immuunsysteem van de darm**
  - **Modulering via dendritische cellen (cytokineproductie)**
  - **Door verhoging secretie van immuunglobulines**
  - **Verhoging van macrofagen activiteit**

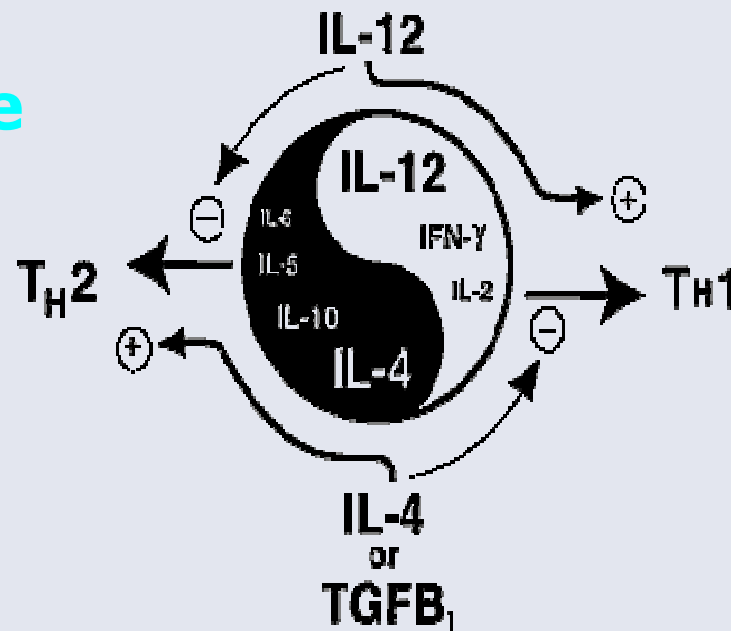

Yin and Yang of the Gut

T Cells

Oral
Tolerance

Inflammation

Dendritic Cells
Peyers Patches

Werking van probiotica

- **Lactose-intolerantie** ++
- **Diarree**
  - ✓ **Acuut (o.a. Rota virus)** +
  - ✓ **Antibioticum geassocieerd (AAD)** ++
  - ✓ **Reizigers (TD)** +/-
- **Eradicatie van Helicobacter pylori** +/-
- **Constipatie** ++
- **Atopische dermatitis** +
- **Inflammatoire darmziekten (IBD)**
  - ✓ **Pouchitis** ++
  - ✓ **Ulceratieve colitis** +
  - ✓ **Ziekte van Crohn** +/-
- **Prikkelbare darmsyndroom (IBS)** +
- **Bacteriële vaginose** +/-
- **Terugkeer van blaaskanker** +/-

Conclusies

---

1. **Veiligheid niet ter discussie.**
2. **Veel verschillende soorten, veel verschillende werkingen.**
3. **Gerapporteerde gunstige effecten hoofdzakelijk bij personen met gezondheidsproblemen op het niveau van de darm.**